

Co-financed by the European Regional Development Fund

Inspire Policy Making with Territorial Evidence

TEZE POLITIK

Role metropolitních oblastí v politice soudržnosti EU

Tyto teze politik se zaměřují na role, které metropolitní oblasti hrají a mohou hrát při rozvoji, řízení a realizaci politiky soudržnosti EU. Informace, které obsahují, pocházejí z projektu ESPON METRO, zejména z 9 případových studií, v rámci kterých bylo analyzováno 9 metropolitních oblastí: Brno, Barcelona, Brusel, Florencie, Gdaňsk-Gdyně-Sopoty, Lisabon, Lyon, Riga a Turín. Analýza se podrobněji zabývá úrovní zapojení evropských metropolitních oblastí do různých fází vývoje politiky soudržnosti EU, programy a nástroji, které byly zavedeny v různých kontextech, a stejně tak i mechanismy, které byly v jednotlivých metropolitních oblastech zavedeny s cílem zajistit větší soudržnost mezi správou a politikou metropolitních oblastí a politikou soudržnosti EU. Dokument se dále zaměřuje na zapojení podnikatelských subjektů a občanské společnosti, jakož i na roli, kterou hrají metropolitní oblasti v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

KLÍČOVÁ POLITICKÁ SDĚLENÍ

- **Metropolitní orgány/instituce by měly být zapojeny do tvorby programů politiky soudržnosti EU.** Struktura politiky soudržnosti EU a vliv jednotlivých aktérů na regionální úrovni se v jednotlivých státech liší. Ve většině případů se rozhodovací orgány metropolí přímo nepodílejí na vytváření národního rámce politiky soudržnosti EU. Vzhledem k tomu, že metropolitní oblasti zemí EU koncentrují ekonomické, sociální nebo environmentální příležitosti, které jsou významné na regionální, národní a evropské úrovni, je velmi žádoucí zapojit do národních konzultací také zúčastněné subjekty z metropolitních oblastí. Mohou přinést nápady, které doplňují návrhy ostatních orgánů na nižší než celostátní úrovni, a poskytnout přidanou hodnotu k řadě témat vyšší úrovně než místní (bydlení, doprava a mobilita, ekonomický rozvoj, řízení environmentálních zdrojů atd.).
- **Metropolitní instituce jako zprostředkující subjekty nebo příjemci prostředků z operačních programů.** Řízení a implementace politiky soudržnosti EU je v jednotlivých evropských státech více či méně centralizovaná v závislosti na odlišných správních uspořádáních a tradicích. Ve většině případů však zůstává úloha metropolitních oblastí omezená, v lepším případě fungují jako zprostředkovatelé pro účelové dohody nebo specifické priority. Obvykle mají metropolitní oblasti z politiky soudržnosti EU prospěch pouze jako příjemci finančních prostředků, které jsou řízeny a programovány národními a/nebo regionálními orgány.
- **Víceúrovňová struktura zahrnující metropolitní oblasti má zásadní význam pro řešení různých problémů metropolitního rozvoje v místech, kde žije a pracuje velká část obyvatel EU.**
- **Zavedení metropolitních integrovaných územních investic (ITI).** Cílem ITI je realizovat územní strategie v městských funkčních oblastech. Členským státům EU umožňuje kombinovat investice z několika prioritních os v rámci jednoho nebo více operačních programů pro multidimenzionální a meziodvětvová opatření. Jejich využívání však není povinné. Získané důkazy naznačují, že ITI představuje slibný nástroj pro řízení a provádění politiky soudržnosti EU na metropolitní úrovni a jeho využití by mělo být nadále podporováno, aby se posílila aktivita napříč sektory a spolupráce mezi obcemi.
- **Zapojení soukromých subjektů a/nebo občanské společnosti.** Metropolitní oblasti jsou obvykle roztržštěny do různých místních samospráv, což vyžaduje určitou formu komunikace a spolupráce napříč jednotlivými orgány. Pro úspěch metropolitních projektů je nesmírně důležitá integrace všech zájmů, které tvoří daný metropolitní celek, prostřednictvím jejich každodenních činností a spolupráce. Jakákoliv omezení mohou v tomto ohledu vyústit v nedostatečné kritické množství úsilí, které je nezbytné pro změnu stávajícího stavu, v němž metropolitní oblasti hrají pouze druhořadou roli.

Úvod

Cílem těchto tezí politik je poskytnout fakty podloženou odpověď na otázku "Jakou roli hrají metropolitní oblasti a města v rozvoji, řízení a provádění politiky soudržnosti EU?" K dokreslení jednotlivých odpovědí jsou uvedeny příklady z případových studií, které byly analyzovány v rámci výzkumné činnosti projektu ESPON METRO. Podrobněji jsou rozebrány následující okruhy:

- **rozdílná úroveň zapojení** metropolitních oblastí do rozvoje, řízení a provádění politiky soudržnosti EU;
- rozsah **nástrojů politiky soudržnosti EU**, které mohou metropolitní oblasti využít k realizaci politiky rozvoje/projektů nebo které mohou být využity k rozvoji společných iniciativ v rámci metropolitních oblastí na nejrůznějších rozhodovacích úrovních;
- model a postupy **koordinace soukromého sektoru a občanské společnosti** při vytváření, tvorbě programů a realizaci politiky soudržnosti EU;
- zahrnutí **metropolitních činností do tvorby Nástroje pro oživení a odolnost** a dalších souvisejících národních nástrojů a úloha, kterou mohou hrát při jejich implementaci.

Nejprve je navržena typologická klasifikace zemí EU podle jejich přístupu k politice soudržnosti EU. Z ní obecně vyplývá, že metropolitní oblasti i přes své strukturální rozdíly neměly dosud v politice soudržnosti EU žádnou významnou roli. Metropolitní cíle se však do určité míry překrývají s cíli politiky soudržnosti EU, což otevírá prostor pro vzájemnou koordinaci a součinnost. Mezi jednotlivými členskými státy a metropolitními oblastmi existují výrazné rozdíly ve způsobech zapojení jednotlivých metropolitních oblastí do využívání fondů politiky soudržnosti EU. V rámci těchto tezí politik je zkoumán vztah mezi Dohodou o partnerství a operačními programy (OP), především národními operačními programy (NOP) a regionálními operačními programy (ROP), a také důvody, proč bylo zapojení metropolitních rozhodovacích orgánů při vytváření politiky soudržnosti EU značně omezené. Dále je analyzováno **zapojení metropolitních oblastí** do definování politiky soudržnosti EU na období 2021-2027 z hlediska účasti na tvorbě Dohody o partnerství a zastoupení zájmů metropolitních oblastí při tvorbě národních a regionálních operačních programů.

Po definování zapojení metropolitních aktérů do procesu byly dále analyzovány **opatření a nástroje**,

kteří byly v Evropě přijaty pro řízení politiky soudržnosti EU na metropolitní úrovni (např. zvláštní dohody charakterizující využívání EFRR v Barceloně, ESF v Lyonu, ROP přímo řízen Bruselským regionem, NOP Metro přijatý v Itálii a různé integrované územní investice přijaté v metropolitních oblastech Gdaňsk-Gdyně-Sopoty, Brno, Lyon, Lisabon, Lyon a Riga).

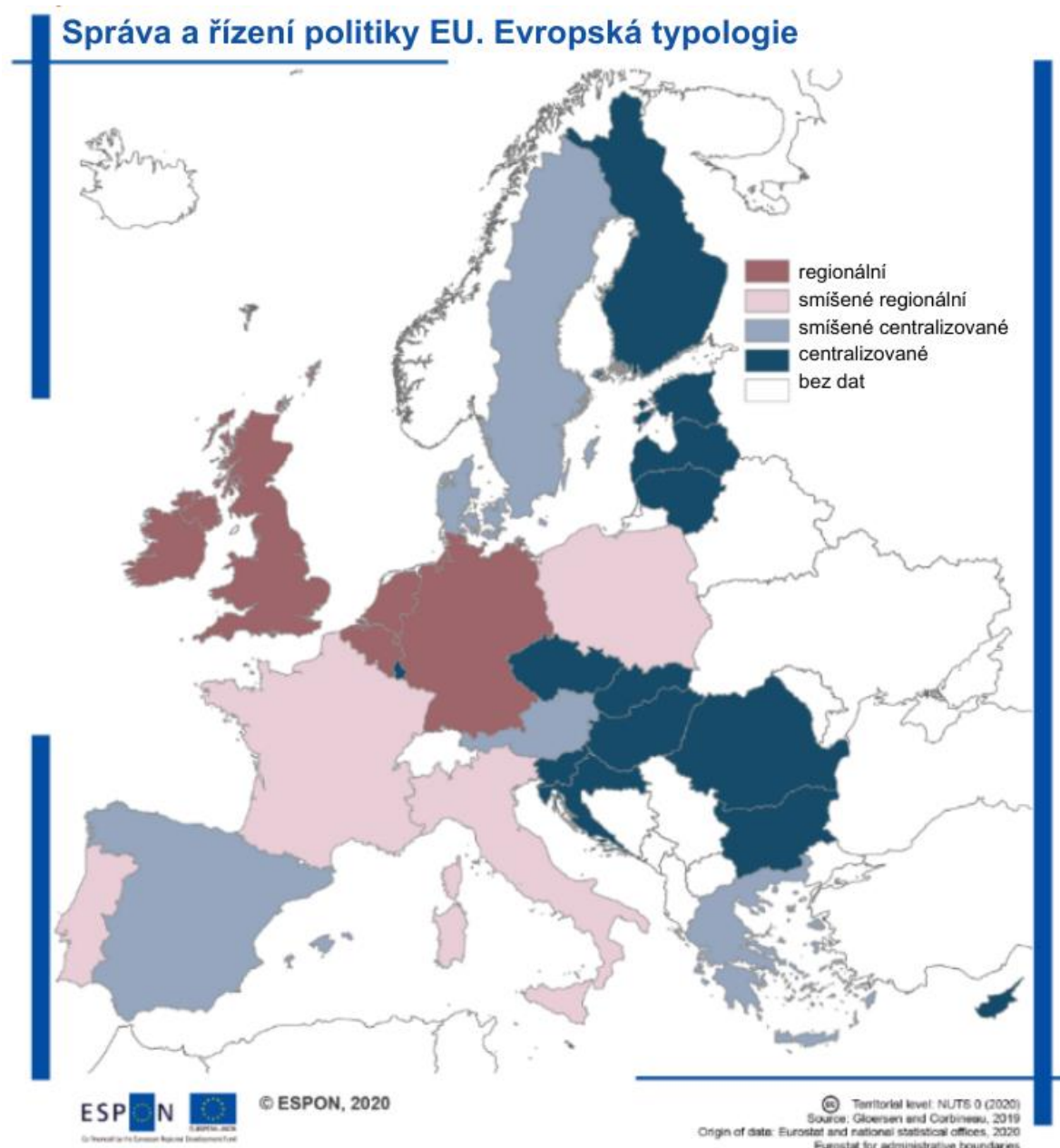
V neposlední řadě teze politik poskytují pohled na **způsoby zapojení a koordinaci soukromého sektoru a občanské společnosti** v různých fázích politiky soudržnosti EU. Ty mohou spočívat ve vypracování klíčových výstupů, jako jsou zastřešující strategické dokumenty, strategické obsahové dokumenty, dokumenty k provádění operačních programů, jakož i v účasti na realizaci a monitorování politiky soudržnosti EU nebo přípravě projektů financovaných z politiky soudržnosti EU.

Závěrem tezí politik jsou politická doporučení, jejichž cílem je inspirovat rozhodovací a politické subjekty působící v celé Evropě na metropolitní, národní/regionální a evropské úrovni.

1 Metropolitní oblasti v rámci politiky soudržnosti EU. Přehled a hlavní výzvy

Devět zkoumaných metropolitních oblastí je vzhledem k politice soudržnosti EU **značně různorodých**, což vypovídá o tom, že vlády jednotlivých států se s požadavky a možnostmi EU vyrovnávají často odlišně. Výjimkou je Bruselský region, který má status regionu a vystupuje jako řídicí orgán Evropského fondu pro regionální rozvoj. V ostatních případech jsou metropolitní oblasti v podstatě jen zprostředkujícími subjekty nebo příjemci poskytnutých finančních prostředků. Finanční prostředky jsou plánovány či spravovány jinými orgány na národní a regionální úrovni. Nicméně ne všechny zkoumané metropolitní oblasti mají stejné podmínky. V některých případech, např. v metropolitních oblastech Barcelony, Lisabonu nebo Lyonu, struktura metropolitní správy a postupy spolupráce existující ještě před zavedením politiky soudržnosti EU přispěly ke strukturalizaci politiky soudržnosti EU a nakonec k přenesení poměrně velkého množství finančních prostředků do správy metropolitních oblastí. V Itálii neměla metropolitní města Florencie a Turín stejné podmínky a musela

Mapa 1

se vyrovnat s tím, že mají k dispozici menší množství finančních prostředků, s nimiž mohou hospodařit. Státy střední a východní Evropy zapojené do projektu METRO profitovaly ze zavedení nástroje ITI, který určitým způsobem kompenzoval nedostatek metropolitních správních jednotek.

Celkově se při pohledu **na správu a řízení fondů EU** liší stát od státu. V Evropě lze podrobněji rozlišit čtyři modely správy a řízení (viz Mapa 1):

- **regionální řízení**, kdy jsou OP řízeny a implementovány regionálními orgány s omezenou národní koordinací (**Belgie**, Německo, Irsko, Nizozemsko, Spojené království);
- **smíšené regionální řízení**, kdy jsou OP řízeny a naplňovány regionálními orgány, které se však

opírají o silnou národní koordinaci (např. ve **Francii, Itálii, Polsku a v Portugalsku**);

- **smíšené centralizované řízení**, kdy jsou OP řízeny nebo realizovány národními orgány, nebo kdy existují pouze NOP, jejichž realizace je svěřena do kompetence regionálním orgánům (např. Rakousko, Dánsko, Řecko a Švédsko. K tomuto modelu lze přiřadit i **Španělsko**, přestože některé jeho regiony jsou výjimkou);
- **centralizované řízení**, kde jsou pouze NOP, které jsou řízeny a prováděny převážně státními orgány (Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, **Česká republika**, Estonsko, Finsko, Maďarsko, Lotyšsko, **Litva**, Lucembursko, Malta, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko).

Z tohoto popisu je zřejmé, že vlivy z různých úrovní a oblastí mohou mít různé vývojové tendence. Nezávisle na tom však všechny případy poukazují na to, že současnou hlavní výzvou je **posílení role metropolitních oblastí v politice soudržnosti EU na evropské, národní a regionální úrovni**. Pokud jde o vztah mezi metropolitními oblastmi a politikou soudržnosti EU, Evropská unie v současnosti čelí řadě **výzev**:

- definování **strategických odvětvových oblastí**, pro které jsou metropolitní oblasti relevantnější a mohou přinést přidanou hodnotu při plánování, řízení a realizaci politiky soudržnosti EU, a které mohou potvrdit roli metropolitních oblastí v územním rozvoji evropského kontinentu;
- další upevnění **metropolitní identity na úrovni EU**, a to i v rámci dokumentů EU;
- určení role, kterou mohou metropolitní oblasti hrát v rámci **víceúrovňové správy EU**;
- posílit roli, kterou metropolitní oblasti hrají při rozvoji **politiky soudržnosti EU a jejím řízení** (a také ve vztahu k ostatním politikám EU).

Různé národní kontexty mohou na tyto výzvy reagovat odlišně, ale zároveň je možné poukázat na některé podobnosti. Jak lze v různých případech pozorovat, **metropolitní rozvojové cíle jsou nejčastěji v souladu s cíli politiky soudržnosti EU, s cíli operačních programů i s dalšími nástroji vytvořenými na národní a regionální úrovni, včetně těch z nástroje NextGenerationEU** (Obrázek 1).

To je evidentní v případech, kdy jsou metropolitní oblasti zodpovědné za rozvoj svých vlastních strategií, jako je tomu například v případě italských metropolí, Barcelony, Lyonu a Lisabonu. Jiné skutečnosti dokazují, že politika soudržnosti EU může mít silný a přímý vliv na definování rozvojových cílů metropolitní oblasti a metropolitní spolupráce. V

případě Brněnské metropolitní oblasti a metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty je to přímým důsledkem využití nástroje integrovaných územních investic a skutečnosti, že k jeho realizaci byla zřízena speciální metropolitní instituce. V rámci metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty byl vypracován dokument s názvem Metropolitní rozvojová strategie 2030, který podrobně specifikuje cíle metropolitního rozvoje a jehož rozsah je poněkud širší než rozsah Integrované územní investice.

Obrázek 1

Uvedené případy naznačují, že mezi různými územními úrovněmi existuje prostor pro vzájemnou spolupráci, která by mohla přispět k upevnění metropolitních oblastí jako důležitých subjektů podporujících evropský rozvoj.

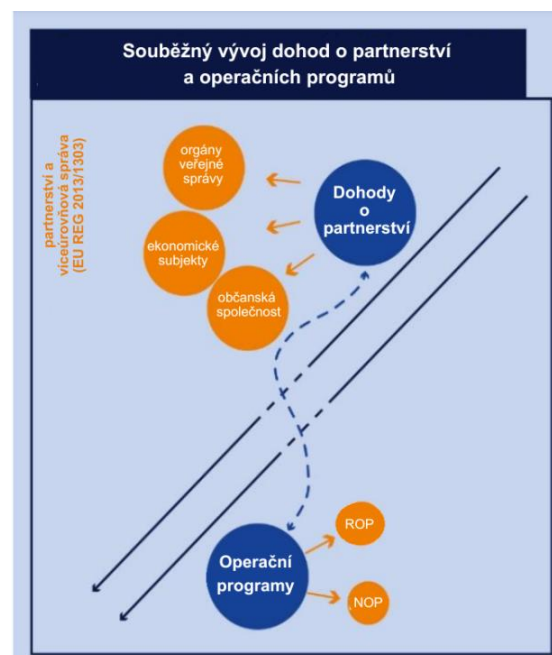
2 Rozdílná angažovanost

Rozdílné zapojení metropolitních oblastí do rozvoje, řízení a implementace politiky soudržnosti EU musí být sledováno nejméně ve třech různých úrovních: **národní, regionální a metropolitní**. Rozvoj, řízení a implementace politiky soudržnosti EU **na národní a regionální úrovni** vychází z "Dohody o partnerství", která je výsledkem složitého procesu zahrnujícího velké množství institucí a aktérů. **Dohoda o partnerství** je hlavním dokumentem, který definuje politiku soudržnosti EU ve všech členských státech, avšak nezajišťuje samotné začlenění metropolitních oblastí. Ve všech členských státech probíhá vypracování Dohody o partnerství zpravidla **souběžně s vypracováním operačních programů**, které vypracovávají různá národní ministerstva (NOP) nebo agentury na regionální úrovni (ROP) a vyjednávají je s Evropskou komisí (Obrázek 2).

Spojení mezi uvedenými dvěma procesy se však může v jednotlivých státech lišit. Dohoda o partnerství má ve většině případů přednost před vypracováním operačních programů, které s ní pak musejí být v souladu. Vedoucí úloha, kterou v tomto procesu hrají státní orgány, jasně souvisí s mírou decentralizace, charakteristickou pro každý stát. Ta ovlivňuje rozhodnutí při definování pravomocí a priorit politiky soudržnosti EU, které se následně promítají do nastavení operačních programů a jejich tematických cílů (proces, který vedl ke schválení Dohody o partnerství v Itálii, je uveden jako příklad v Boxu 1).

Evropský kodex chování pro partnerskou spolupráci je **obsažen v nařízení EU č. 2013/1303**, které vyzývá členské státy, aby do přípravy Dohody o partnerství zapojily zástupce měst a řadu dalších relevantních aktérů. Podle zprávy pro Evropský parlament však "toto zapojení nemá žádnou specifikaci a může se pohybovat od informativního charakteru až po přímé zapojení zástupců měst do procesu Dohody o partnerství". V praxi **každý členský stát zapojuje určité kategorie aktérů ve větší či menší míře** (např. Francie uvádí významnou provázanost aktérů a příležitosti k setkávání; samotný proces je uveden v Boxu 2).

Obrázek 2

Pokud jde o **zapojení metropolitních rozhodovacích orgánů do rozvoje politiky soudržnosti EU**, zdá se, že v programovém období 2014-2020 bylo toto zapojení velmi omezené. To může být způsobeno následujícími třemi důvody (viz Obrázek 3):

1. **Časové hledisko.** Většina v současnosti aktivních metropolitních institucí na počátku roku 2010, kdy ve členských zemích probíhal proces projednávání a formulování Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 a odvozených OP, ještě neexistovala nebo byla teprve založena.
  - Například v Itálii byla metropolitní centra zřízena tzv. zákonem Delrio (zákon o metropolitních městech č. 56/2014) a svou činnost zahájila v lednu 2015. Ve Francii byla Lyonská metropolitní oblast zřízena podobným zákonem v roce 2014 a rovněž vstoupila v platnost v lednu 2015. V obou zemích měly metropolitní oblasti prioritou v národních institucionálních reformách a byly vytvořeny s perspektivou umožnit hlavním městským centřům lepší postavení na evropské úrovni, přesto však tento přístup nevyústil v privilegovaný přístup k politice soudržnosti EU.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 1_ Italská Dohoda o partnerství

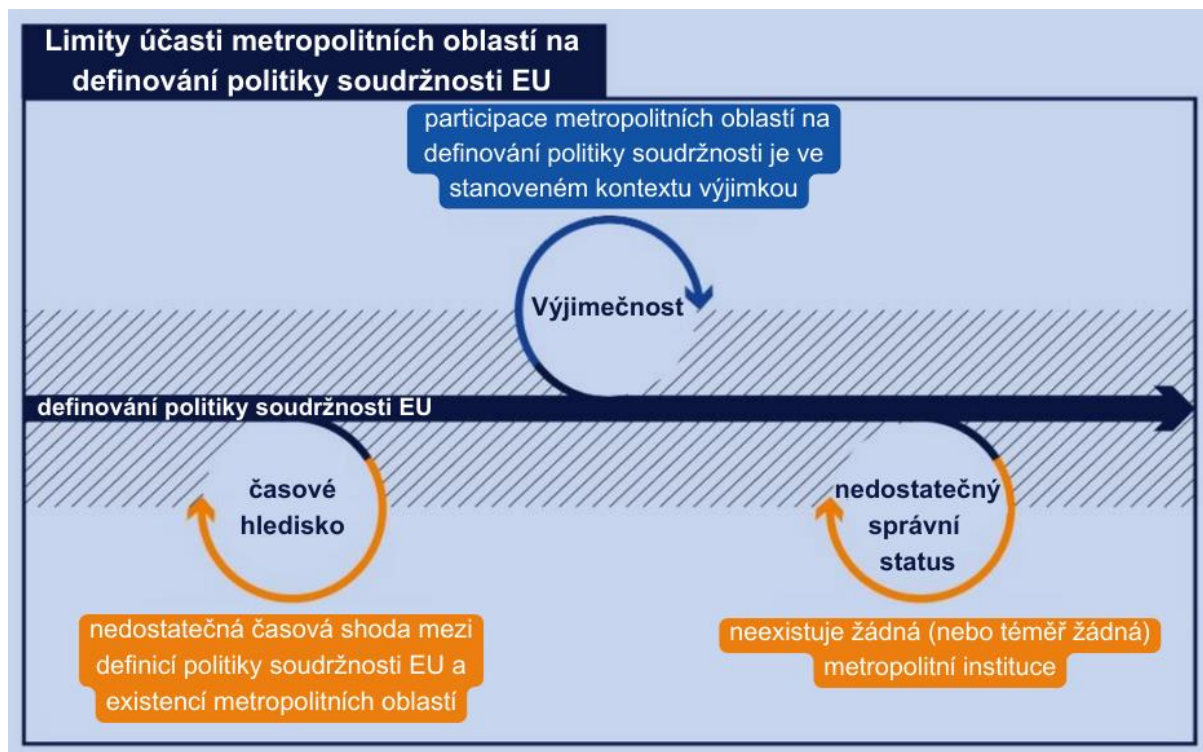
V Itálii byla Dohoda o partnerství spoluvytvářena poměrně rozsáhle. V roce 2012 předložil ministr pro územní soudržnost rámcový dokument s názvem Metody a cíle pro efektivní využívání fondů Společenství pro období 2014-2020, který definoval způsob vypracování Dohody o partnerství. K prvnímu návrhu proběhla veřejná konzultace s různými veřejnými institucemi, sdruženími, zástupci občanské společnosti, akademiky, odborníky a občany. Všeobecné směry dohody byly poté projednány u několika "tematických stolů", u nichž se sešli především veřejní aktéři (státní instituce, regionální a místní orgány a organizace). Tento proces byl doplněn jednáním ekonomických a sociálních subjektů a řadou dvoustranných setkání s významnými národními organizacemi (odborníky, nevládními organizacemi, významnými firmami atd.).

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 2_ Zapojení aktérů do procesu Dohody o partnerství ve Francii

Francie, stejně jako ostatní státy, vykazuje významné zapojení aktérů na různých úrovních a v různých podmínkách. Jedná se o reprezentativní příklad zapojení, které se projevuje i v procesu tvorby Dohody o partnerství. Na národní úrovni probíhají veřejné konzultace prostřednictvím internetu. Od občanů, sdružení a místních orgánů bylo v této fázi obdrženo přibližně padesát příspěvků. Další konzultace "národního partnerství" je složena z veřejných aktérů (tj. vládních resortů, krajů, organizací místních samospráv, které zastupují obce na národní úrovni, a významné národní organizace v sociální, ekonomické nebo environmentální oblasti). V této fázi bylo obdrženo přibližně 100 písemných příspěvků. Tematické stoly se konaly za účasti členů "národního partnerství", kdy bylo uspořádáno celkem 17 tematických stolů, kterých se zúčastnilo až 600 účastníků. Na zasedání Národního fóra pro přípravu Dohody o partnerství (INPAP) se projednávaly a měnily postupné návrhy Dohody o partnerství. Zde se účastnila jednotlivá ministerstva, organizace samosprávy na nižší než národní úrovni, významné národní organizace v sociální, hospodářské nebo environmentální oblasti.

Obrázek 3

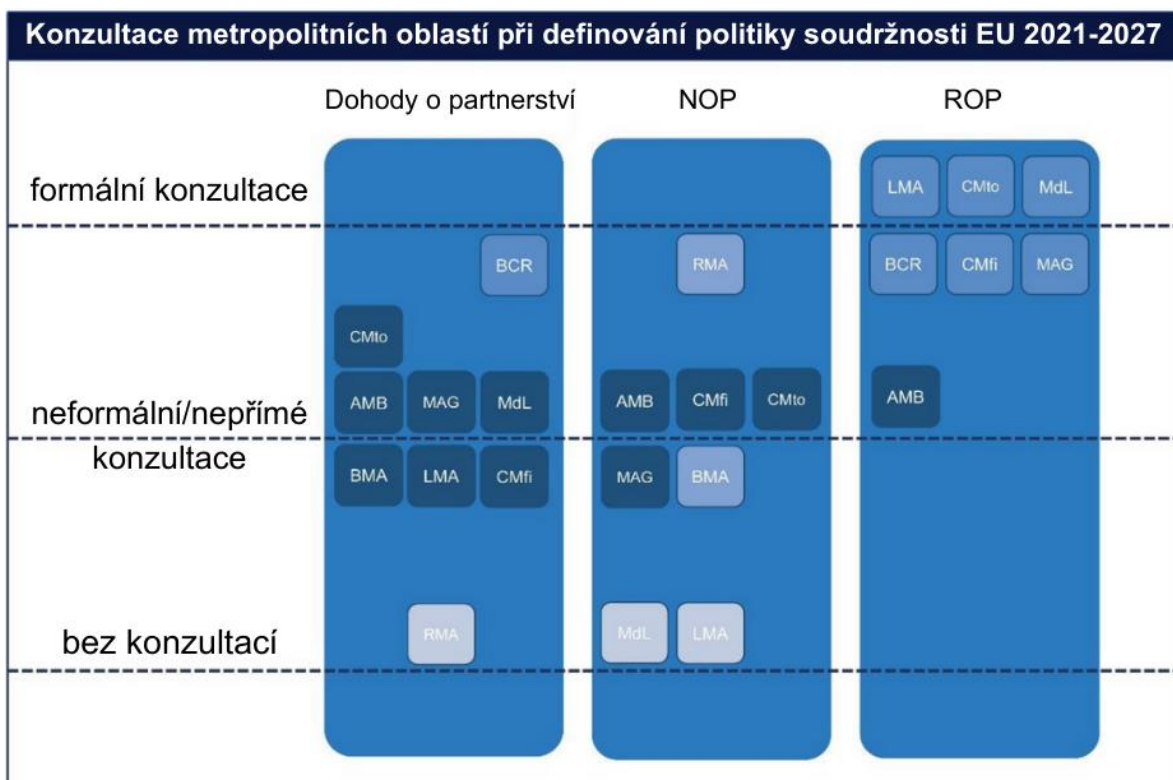
2. **Výjimečnost.** V rámci administrativního členění mnoha států EU představují metropolitní instituce výjimku. Z toho důvodu byly pravděpodobně také opomíjeny v procesu tvorby Dohody o partnerství a při přípravě OP, kde tradiční místní samosprávy participují výrazným podílem.
  - Tato situace se týká například Barcelonské metropolitní oblasti, jediného oficiálně uznaného metropolitního orgánu ve Španělsku, a také Bruselského regionu, který je řídicím orgánem a současně aktivním účastníkem procesu vyjednávání, a to díky svému statutu belgického federativního orgánu.
3. **Nedostatečný správní status.** V době definování a programování politiky soudržnosti EU na období 2014-2020 neexistovala žádná (nebo téměř žádná) metropolitní instituce. V této situaci politika soudržnosti EU vyvolala transformaci metropolitní struktury "shora dolů", která částečně koresponduje s více či méně úspěšnými pokusy o vytvoření regionální úrovně správy, k nimž došlo v průběhu roku 2000 v několika východoevropských a středomořských státech.
  - Brněnská metropolitní oblast a metropolitní oblast Gdaňsk-Gdyně-Sopoty a metropolitní oblast Rigy nebyly do vývoje politiky soudržnosti EU nijak významně zapojeny, přestože byly v důsledku této politiky předmětem zájmu významných institucionálních inovačních procesů.

Vzhledem k tomu, že metropolitní oblasti jsou místem, kde se soustřeďuje hlavní socioekonomická a územní aktivita, mohlo by jejich zapojení do procesu přinést nové myšlenky a podněty, které by doplnily návrhy předložené ostatními orgány na nižší než celostátní úrovni (regiony, kraje, obce). Při pohledu na případové studie METRO se však zdá, že proces, který stojí za definicí politiky soudržnosti EU 2021-2027, se v tomto ohledu příliš neliší od předchozího programového období, a to navzdory vyšší míře institucionalizace metropolitních oblastí v různých státech Evropy (viz Obrázek 4). Zájem metropolitních oblastí na vypracování Dohody o partnerství byly zastoupeny především nepřímo prostřednictvím národních sdružení nebo aliancí samospráv na nižší než národní úrovni. Zmíněná sdružení či aliance hrají důležitou roli v procesu konzultací o politice soudržnosti EU (např. ANCI – Národní sdružení italských obcí). V případě regionální úrovně je situace různorodější. ROP vypracovávají orgány na regionální úrovni za přispění různých subjektů, včetně metropolitních orgánů, pokud takové existují.

Vliv metropolitních orgánů na tento proces je však stále poměrně omezený. V lepším případě lze pozorovat, že při tvorbě operačních programů 2021-2027 jsou priority a opatření předkládané metropolitními orgány více zohledněny (viz Box 3).

Existují však i opačné příklady. Například v České republice existoval v programovém období 2014-2020 Operační program Praha – pól růstu, avšak pro programové období 2021-2027 byl již zrušen a všechny OP byly definovány výhradně na národní úrovni.

Obrázek 4

Celkově případové studie METRO ukazují, že vývoj zapojení metropolitních orgánů do definování politiky soudržnosti EU mezi jednotlivými programovými obdobími není výslovně přiměřený jejich zvyšující se míře institucionalizace. Institucionalizace může v některých případech přispívat k většímu vlivu (např. v metropolitní oblasti Lisabon a Lyon), tato souvislost může být snadno zastíněna a dokonce potlačena národní, regionální nebo dokonce místní dynamikou a správou (např. více či méně zřetelnou rivalitou mezi regionálními a metropolitními orgány).

Tlak na místní samosprávy, aby zajišťovaly regionální koordinaci a plánování prostřednictvím spolupráce, se jeví menší v zemi, kde je zavedena silná regionální samospráva, která má stanoveny formální kompetence, finanční zdroje a ochotu koordinovat místní politiky nebo vytvářet regionální plány.¹ Na druhou stranu, jestliže mezi místní a národní úrovní neexistuje žádný mezistupeň (např. v Anglii) nebo pokud má metropolitní úroveň málo finančních prostředků a pravomocí, měla by národní vláda zvážit význam určité formy koordinace veřejné politiky v městských regionech.²

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 3_Odlišný vliv metropolitních oblastí na vývoj politiky soudržnosti EU pro období 2021-2027

Metropolitní města Turín a Florencie mají navzdory své institucionální roli a geografickému významu (jsou mezistupněm mezi regionální a obecní úrovní) poměrně úzký prostor pro působení v oblasti plánování, řízení a realizaci politiky soudržnosti EU. Do procesu uzavírání Dohody o partnerství a tvorby NOP jsou zapojeny nepřímě, a to prostřednictvím Národního sdružení italských obcí (ANCI), které je formálně součástí konzultací při tvorbě příslušných ROP, aniž by však mělo možnost tento proces významně ovlivnit.

Naopak v případě Lisabonu, kde fungují Lisabonská metropolitní oblast a Komise pro regionální rozvoj a koordinaci Lisabonu a údolí řeky Tagus (tj. CCDR-LVT) jako dva nezávislé subjekty s odlišnými kompetencemi (první z nich je založena zdola nahoru od místních orgánů, druhá shora dolů, tj. z iniciativy státu), zahájily tyto organizace přínosnou spolupráci při vypracovávání Lisabonské strategie 2030, z níž vychází ROP v programovém období 2021-2027.

Podobně se i Lyonské metropolitní oblasti podařilo ovlivnit obsah, který bude zahrnut do ROP připravovaného regionem Auvergne-Rhône Alpes. Došlo ke sjednocení dvou hlavních strategických směrů ROP (chytřejší Evropa a zelenější Evropa) a k přepracování jejich rozpočtu, a to způsobem, který odráží priority nové metropolitní zeleno-levicové vlády, jež byla zvolena v červnu 2020. Lyonská metropolitní oblast rovněž požádala o větší finanční prostředky na prioritu "zelenější Evropa" a získala je k přímému zapojení v oblasti životního prostředí a integrace ekologické mobility.

V Lotyšsku byl Rižský plánovací region s příslušným metropolitním orgánem, který teprve vzniká, přímo zapojen do poradního programování programu politiky soudržnosti v rámci cíle "Evropská územní spolupráce" pro období 2021-2027 a do pracovní skupiny, které vedlo ministerstvo ochrany životního prostředí a regionálního rozvoje.

¹ Hulst R., van Montfort A. (2011) Institutional features of inter-municipal cooperation: cooperative arrangements and their national contexts, *Public Policy and Administration*, Vol. 27 (2), pp. 121-144.

² Demazière C. (2021) Exploring the creation of metropolitan government. A compared analysis of England, France and Italy, *European Planning Studies*, <https://doi.org/10.1080/09654313.2021.1923666>

3 Množství nástrojů

Opatření vytvořená pro realizaci politiky soudržnosti EU se v jednotlivých členských státech liší. Tato opatření jsou velmi rozmanitá a odrážejí rozhodnutí národních a regionálních aktérů při tvorbě Dohody o partnerství, národních či regionálních operačních programů.

Nejvýznamnější novinkou zavedenou v programovém období 2014-2020 byla implementace **integrovaných územních investic (ITI)** jakožto nástroje **zaměřeného na realizaci integrovaných strategií územního rozvoje v městských a funkčních oblastech**. ITI umožňuje členským státům kombinovat investice z několika prioritních os jednoho nebo více OP na podporu multidimenzionálních a meziodvětvových opatření. ITI navíc dovoluje společné využívání různých zdrojů financování, jako jsou EFRR a ESF, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond, a to v oblastech, která jsou způsobilá pro jejich využití.

Přijetí ITI není povinné, členské státy a regiony se mohou samy rozhodnout, zda nástroj přijmou, či nikoli. Dobrovolné přijetí, které model ITI charakterizuje, má v Evropě z toho důvodu různou míru implementace. Regulační rámec ITI není natolik závazný, aby mohl úspěšně čelit národním a regionálním orgánům, které nejsou ochotny přenést rozpočty a odpovědnost na místní úroveň (Tosics, 2017).

V programovém období 2021-2027 využilo ITI až 20 členských států z 28 (viz Mapa 2). ITI umožňuje rozvíjet integrované strategie a opatření ve velmi rozmanitých podmínkách: deprivované čtvrti, města a městské oblasti, městské regiony a metropolitní oblasti, zeměpisné oblasti, které jsou navzájem izolované, ale mají stejné charakteristiky (např. síť malých a středně velkých měst), venkovské oblasti, přeshraniční oblasti atd.

Z devíti analyzovaných metropolitních oblastí v rámci projektu METRO byl nástroj ITI přijat v pěti metropolitních městech: v Brně, Gdaňsku, Lisabonu, Lyonu a Rize. V případě brněnské metropole neexistovala žádná metropolitní instituce a oblast ITI

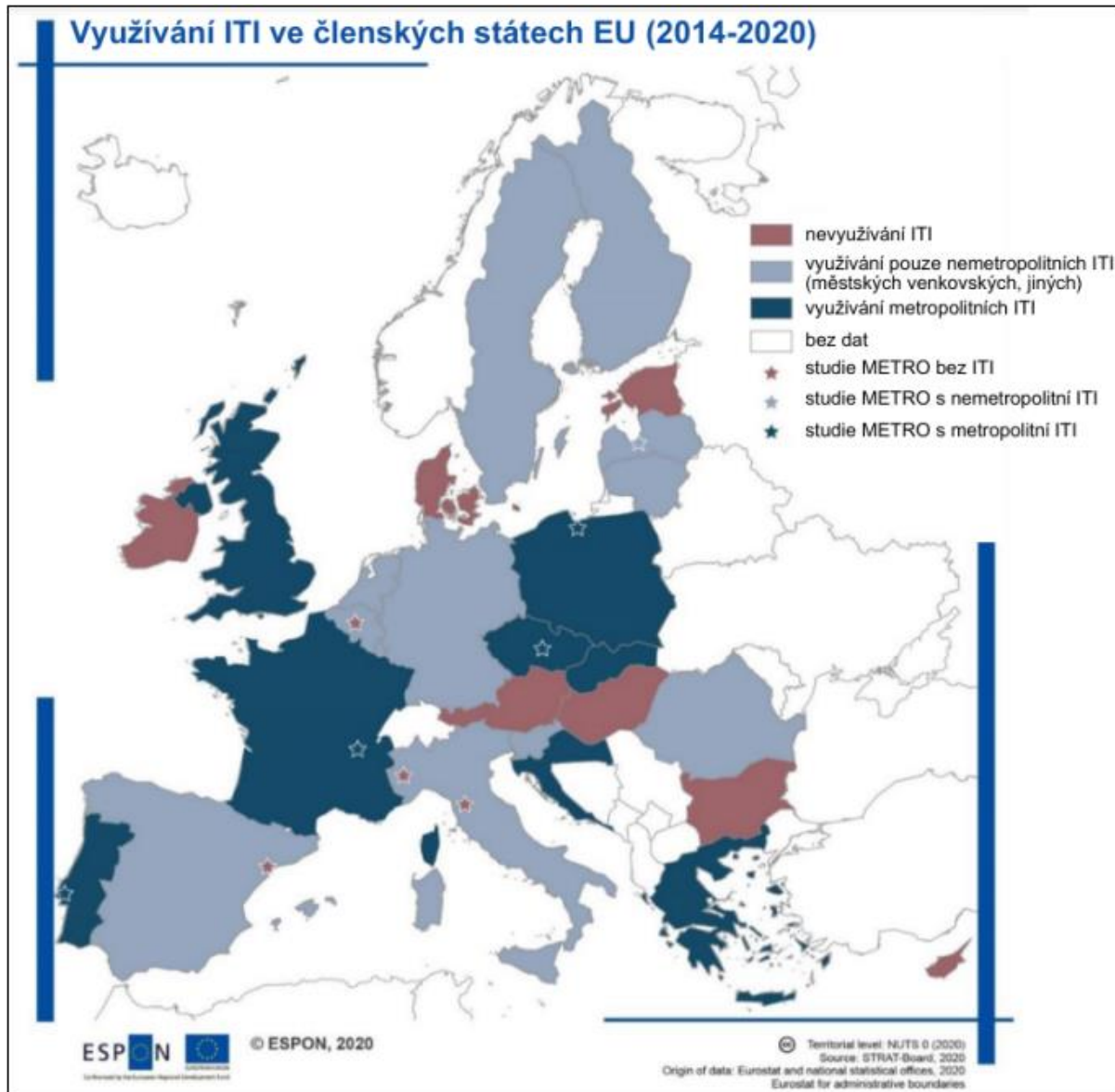
byla vymezena podle hranice funkčního městského regionu. Hranice metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty přesahují hranice funkční městské oblasti (FUA), a proto byla ITI utvořena podle těchto hranic. V Lisabonu se jedná o region NUTS3, který je nepatrně menší než metropolitní oblast, nástroj ITI tedy vykazuje vysokou funkčnost. V Lyonu se využívá ITI k zacílení především na deprivované čtvrti. V Rize se ITI soustředí pouze na oblast hlavního města v návaznosti na rozhodnutí lotyšské vlády, které cílí na nástroj ITI podporující rozvoj hlavních městských oblastí.

Pokud jde o roli, kterou hrají metropolitní aktéři při implementaci ITI, ve všech případech zůstává **oficiální odpovědnost v rukou řídicího orgánu OP (na národní nebo regionální úrovni)**. Podle nařízení EU však tyto orgány mohou určit zprostředkovatele, například místní orgány, orgány zodpovědné za regionální rozvoj nebo nevládní organizace, které následně plní některé nebo všechny úkoly spojené s řízením a realizací. Z tohoto hlediska **se forma a míra pověření řízením ITI může lišit v důsledku správního uspořádání členského státu nebo regionu**.

Metropolitní oblast Gdaňsk-Gdyně-Sopoty je zprostředkujícím subjektem odpovědným za realizaci příslušného programu ITI, stejně jako je tomu v případě všech 24 regionálních hlavních měst a regionálních a subregionálních center, která mají zájem o ITI v Polsku (viz Box 4). Metropolitní oblast Gdaňsk-Gdyně-Sopoty působí jako zprostředkující subjekt ROP Pomorskie a spravuje velké množství prostředků, které umožnily realizaci 190 projektů. Podobná situace se týká i Brna, v němž odpovědný orgán, ačkoli se důrazně zasazoval o přesun metropolitní spolupráce nad úroveň realizace ITI, musel programovat, řídit a realizovat pokrytí ITI podle pokynů obsažených v různých NOP. Metropolitní orgán tak sice získal nové pravomoci a odpovědnosti, ale zároveň zůstal podřízený kontrole Ministerstva pro místní rozvoj a řídicích orgánů NOP.

V dalších metropolitních oblastech byly zavedeny odlišné postupy pro implementaci politiky soudržnosti EU, které by mohly představovat potenciální příklady dobré praxe (viz Box 5).

Mapa 2

ZPRÁVY ZE SLEDOVANÉ PROBLEMATIKY**Úskalí a slabiny ITI**

I v případech, kde zavedení ITI přispělo k upevnění metropolitní správy a spolupráce, se mohou objevit určité limity v důsledku nesouladu obvodu ITI s obvodem funkčního městského regionu.

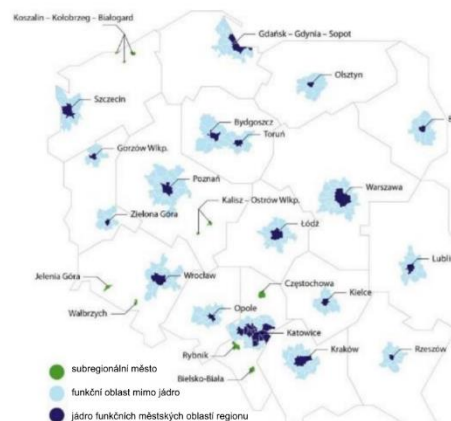
V některých případech může instituce odpovědná za řízení a realizaci ITI čelit problémům s legitimitou nebo s odpovědností vůči ostatním subjektům v metropolitní oblasti.

Struktura a předpisy ITI zahrnují řadu překážek ve smyslu rozsahu cílů a vykazují malou flexibilitu při realizaci vzhledem k přísnému souboru ukazatelů a finančnímu plánu. Dalším limitem je administrativní složitost jednotlivých nástrojů.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 4_ Využití ITI pro integrovaný metropolitní rozvoj v Polsku

V Polsku byla ITI vybrána jako hlavní nástroj k prosazování metropolitní politiky a k podpoře územního rozvoje městských oblastí s více než třemi sty tisíci obyvateli prostřednictvím integrovaných strategií zaměřených na udržitelný rozvoj měst. Národní struktura, která byla navržena pro implementaci ITI v letech 2014-2020, umožnila městům zřizovat nové organizace, které lze označit jako metropolitní instituce ITI. Těm byla udělena pravomoc navrhovat vlastní integrované strategie a řídit jejich realizaci v rámci předem zvolených cílů. Tyto strategie schvalovalo Ministerstvo pro místní rozvoj, což poskytovalo určitý druh kontroly celého procesu shora dolů.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 5_ Alternativní metropolitní struktury pro správu politiky soudržnosti EU

V případě Barcelonské metropolitní oblasti, která hrála při vypracovávání katalánského ROP pouze omezenou a neformální roli, se v kapitole o integrovaném přístupu k územnímu rozvoji výslovně uvádí, že metropolitní oblast Barcelona by měla hrát významnou roli díky svému regionálnímu významu, kompetencím a zdrojům. V důsledku toho byla v roce 2017 podepsána dohoda mezi katalánskou samosprávou a metropolitní oblastí, která se však vztahuje pouze na 35 obcí obklopujících Barcelonu, s výjimkou Barcelony. Ta podepsala vlastní dohodu s regionální samosprávou a působí jako zprostředkující subjekt v rámci ROP EFRR.

V Itálii nebyl na národní a regionální úrovni zaveden žádný rámec pro implementaci metropolitních ITI. Byl zde však zaveden národní operační program zaměřený na rozvoj metropolitních oblastí, který je v Evropě ojedinělým příkladem. Tato aktivita je pozoruhodná tím, že se zaměřuje na koordinaci všech územních a strukturálních výzev, kterým čelí italské metropolitní oblasti, a to na základě dvou hlavních strategických faktorů (Smart City a sociální inovace). NOP METRO v Itálii kombinuje zdroje z EFRR a ESF a vyčleňuje rozpočet ve výši 40 milionů EUR pro každé město ve více rozvinutých a přechodových regionech a 90 milionů EUR pro každé město v méně rozvinutých regionech. Tento nástroj by mohl sloužit jako inspirace pro vytvoření určitého druhu Metropolitního operačního programu nebo ITI, který by mohl být následně přijat v různých evropských státech na podporu integrovaného metropolitního rozvoje.

4 Mechanismy spolupráce a zapojení ekonomických a sociálních subjektů

Řízení a implementace politiky soudržnosti EU, velmi různorodé činnosti metropolitní správy a spolupráce, vyskytující se v devíti případových studiích METRO, probíhají na základě velmi odlišných modelů a mechanismů. Zejména podoba těchto modelů a mechanismů či způsob jejich uplatňování závisí na různých organizačních strukturách, které charakterizují jednotlivé metropolitní oblasti. **Analyticky lze rozlišit tři hlavní situace** (Obrázek 5):

- **Formální změny a úpravy**, které probíhají v rámci **metropolitní struktury a jednotlivých mechanismů**;
- **Formální změny a úpravy**, které se týkají **struktury a procesů v rámci politiky soudržnosti EU**;
- **Pozvolné případy, neformální koordinace a přizpůsobování**, které však nezahrnuje žádné oficiální změny v institucionálním rámci.

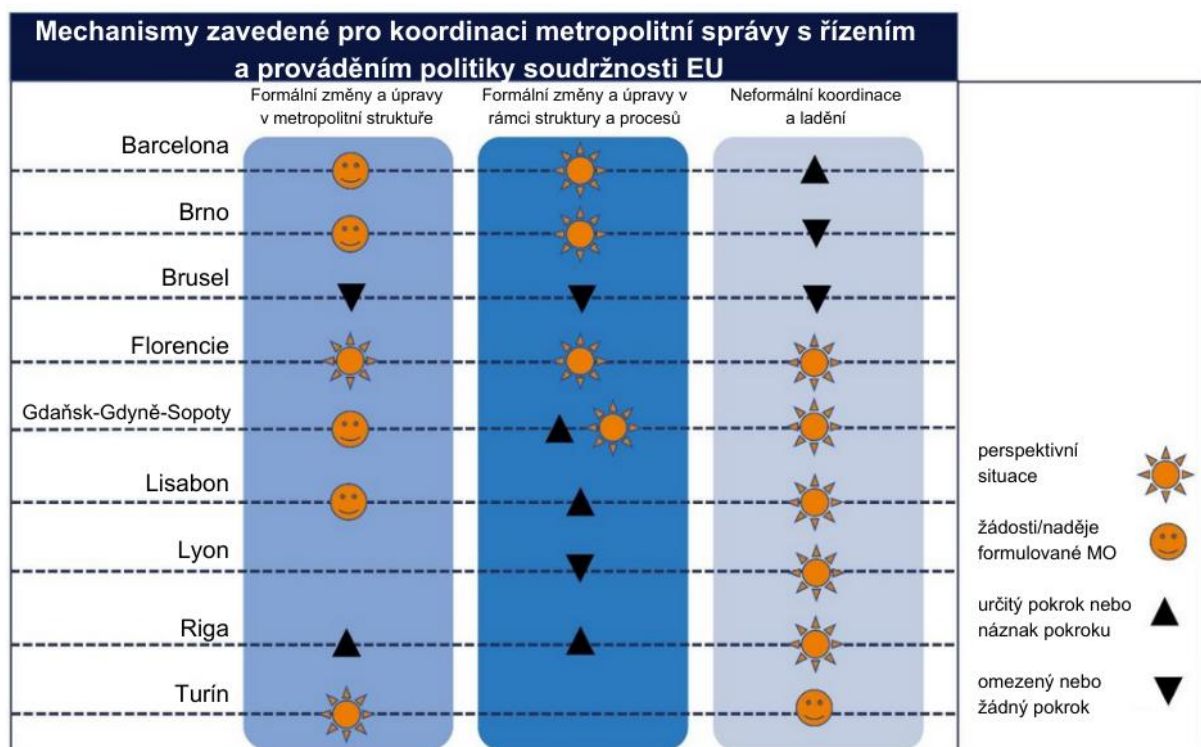
Příklady prvního typu se týkají například zavedení metropolitních strategií, které identifikují možné

propojení a součinnost s klíčovými cíli politiky soudržnosti EU, nebo zavedení specializovaných jednotek zaměřených na podporu a koordinaci projektů financovaných z nadnárodních zdrojů a na větší soulad mezi uvedenými projekty a metropolitními činnostmi.

Dosažení potřebné koordinace mezi prioritami a aktivitami metropolitní politiky a politiky soudržnosti EU je možné díky nastavení hranic politiky soudržnosti tak, aby se vyřešily její dílčí nedostatky, s nimiž se obecný právní rámec setkává při uplatňování v konkrétních národních a regionálních kontextech. Jako příklad může posloužit Lisabonská metropolitní oblast, kde metropolitní orgány zkoumají inovativní postupy, které by podpořily zapojení metropolitních aktérů do procesů politiky soudržnosti.

Prostřednictvím formálních mechanismů lze podpořit větší zohlednění metropolitních cílů a priorit do politiky soudržnosti EU. Zástupci Lyonské metropolitní oblasti například skrz pravidelné diskuse s regionálními orgány vlády a regionální radou Auvergne-Rhône-Alpes dokázali nastolit řadu specifických otázek metropolitního významu a nakonec se jim podařilo je promítnout do agendy politiky soudržnosti EU. Podobného výsledku dosáhla i Lisabonská metropolitní oblast.

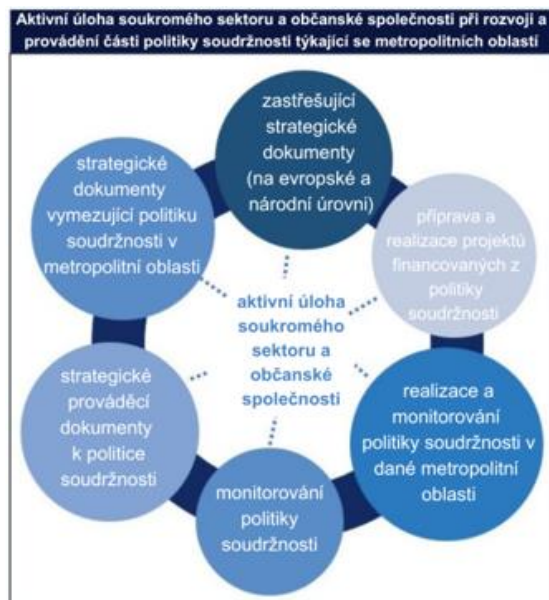
Obrázek 5

Zapojení soukromých subjektů a občanské společnosti do různých forem řízení a implementace fondů EU se v jednotlivých státech liší, a to i přes nařízení zavedené Evropskou unií (článek 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013).

Obrázek 6

Ve vztahu k rozvoji a implementaci metropolitní politiky EU se **soukromý sektor a občanská společnost mohou podílet na** (Obrázek 6):

- vypracování **zastřešujících strategických dokumentů**, které rozhodují o klíčových opatřeních pro politiku soudržnosti EU na úrovni EU a na národní úrovni;
- vypracování **strategických dokumentů vymezujících rozsah** politiky soudržnosti EU v metropolitní oblasti;
- vypracování **strategických prováděcích dokumentů k politice soudržnosti EU** v dané metropolitní oblasti (tj. různé operační programy);
- **realizaci a monitorování politiky soudržnosti EU** v dané metropolitní oblasti;
- **přípravě a realizaci projektů financovaných z politiky soudržnosti EU**, které jsou důležité pro rozvoj dané metropolitní oblasti;

V rámci zkoumaných případových studií METRO převažují dvě varianty:

- obecná účast na **projednávání klíčových dokumentů politiky soudržnosti EU** na národní úrovni a v některých případech zapojení do monitorování čerpání finančních zdrojů jednotlivých operačních programů.
- **příprava a realizace projektů politiky soudržnosti EU nebo účast na projektech připravovaných a realizovaných metropolitními orgány.**

Nejčastější formou zapojení soukromých a občanských subjektů je jejich účast na projektech financovaných z ESIF, což v různých případech v minulosti podpořilo jejich další zapojení do správy a spolupráce v metropoli a umožnilo lépe pochopit metropolitní výzvy a potřeby. Projevy této aktivity byly identifikovány ve všech studovaných oblastech.

Například v Lyonu se do politiky soudržnosti EU na implementační úrovni aktivně zapojila řada podniků a nevládních organizací a řada nevládních organizací zaměřujících se na odborné vzdělávání, digitální aktivity nebo městské zemědělství využívající podpory z EFRR nebo ESF. Podobná situace byla v metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty, kde projekt metropolitní agentury "Podpora sociální ekonomiky" poskytoval věcné a finanční krytí subjektům sociální ekonomiky a propojoval nejrůznější subjekty terciárního sektoru (viz Box 6). Ve Florencii přispěla politika soudržnosti EU k posílení spolupráce aktérů v odvětví cestovního ruchu. Platforma a související aplikace "Feel Florence" byly vyvinuty jako proces spolupráce v rámci projektu, do něhož se zapojili jak veřejní, tak soukromí partneři, čímž se podpořila inovativní řešení. Diskuse o budoucnosti metropolitní oblasti v postpandemické době (která vedla k vypracování strategického plánu "Rinasce Firenze") se aktivně účastnily také různé zainteresované strany, jako jsou sociální a odborné asociace.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 6_ Zapojení podnikatelských subjektů a nevládních organizací do metropolitních otázek v metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty

Metropolitní spolupráci v metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty vedou orgány místní samosprávy. Největší nadšení z probíhajícího procesu metropolitní integrace přitom zřejmě projevují subjekty z podnikatelského sektoru. Právě subjekty podnikající v Pomořansku totiž potřebují silné ekonomické prostředí, které podporuje jejich viditelnost a napomáhá externím aglomeračním efektům. Tato skutečnost ovlivnila postoj metropolitních struktur k větší otevřenosti a zapojení občanské společnosti a podnikatelských subjektů. Klíčové univerzity v regionu byly například požádány o vytvoření partnerství s metropolitním sdružením, což vyústilo v podporu metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty od Unie vysokých škol Daniela Fahrenheita v Gdaňsku. Unie vysokých škol se tak připojila ke skupině institucí, nadací a univerzit, které již dříve spolupráci s metropolitní oblastí deklarovaly.

ZPRÁVY ZE SLEDOVANÉ PROBLEMATIKY

Výhody participace do rozvoje metropolitních oblastí

Správně navržená a organizovaná participace zvyšuje odpovědnost za veřejný proces, kterého se subjekty účastní. To je důležité zejména ve vztahu k podnětům zdola, které dávají vznik novým právním nebo administrativním opatřením, a v případech, kdy chybí pevný legislativní rámec (takové podněty jsou obvykle založeny na principech naléhavosti potřeb, společného porozumění požadovaných řešení atd.).

Kromě toho je participace nezbytná pro vedení dialogu v oblasti územního rozvoje, který je v situaci nejasných hranic a pružného územního uspořádání nezbytný. To je obzvláště důležité pro metropolitní oblasti, vyznačující se vysokou mírou institucionální roztříštěnosti a hledáním účinných forem komunikace a spolupráce napříč strukturami. V odborné literatuře byly identifikovány i různé další přínosy participace, jako je sdílení a rozvíjení potřebných znalostí, zvyšování legitimacy, řešení konfliktů založených na hodnotách nebo posilování postavení zúčastněných stran. Současně však participace může vyvolat otázky týkající se eskalace konfliktů, prohlubování mocenských asymetrií a upřednostňování osobních zájmů atd.

5 Zapojení metropolitních oblastí v rámci Nástroje pro oživení a odolnost

Budoucí úloha, kterou mohou metropolitní oblasti hrát v oblasti evropského rozvoje, by mohlo být jejich zapojení do **Nástroje pro oživení a odolnost** (RRF), který poskytuje finanční prostředky na odstraňování následků koronavirové krize v souladu s národními plány obnovy.

Zapojení metropolitních orgánů do tvorby programů RRF se v jednotlivých zemích **značně liší**, a to s ohledem na různé přístupy při tvorbě a realizaci národních plánů obnovy a jejich průběžné naplňování.

Ve většině případů metropolitní oblasti předem předložily projekty, které by mohly být do programu zařazeny. Například italská metropolitní města se podle všeho účastnila procesu programování, i když nepřímo, a to prostřednictvím návrhů klíčových projektů významných pro metropolitní oblasti. Tento proces probíhal díky jejich zastoupení v ANCI (Národní sdružení italských obcí) (viz Box 7). Obdobně Lyonská metropolitní oblast předložila 23 projektů do programu REACT-EU, které se týkají zateplování škol a sociálního bydlení, rozvoje digitálních projektů podporujících začleňování a pořízení osobních ochranných pomůcek. Dále město Lyon podalo pět projektů, které se týkají rozvoje nového očkovacího centra a zateplení škol. Barcelonská metropolitní oblast se rovněž zapojila do předkládání předběžných regionálních či národních projektů, které mají za úkol vytvořit rámec pro oživení a odolnost.

Bruselský region se podílel na vyjednávání a přípravě belgického národního plánu obnovy. V souladu s ním bude přímo spravovat cca 395 milionů EUR určených na realizaci 14 investic a přijetí 5 reforem. Některé z těchto investic se budou týkat udržitelné mobility a očekává se, že budou mít dopad na celé FUA.

Lotyšský národní plán obnovy vyčleňuje velké množství prostředků na cíle související s klimatickými změnami, zejména pak na podporu udržitelné mobility. Jedním z opatření, které bude prostřednictvím národního plánu obnovy realizováno, je ekologizace dopravního systému v Říšské metropolitní oblasti, do kterého je zapojeno město Riga a řada sousedních obcí. Metropolitní význam má rovněž rozvoj integrovaného přístupu ke zdravotní péči ve fakulních nemocnicích.

Mnohem menší participaci na přípravě národního plánu obnovy vykazují další zapojené metropolitní oblasti. V případě Brněnské metropolitní oblasti získaly od počátku roku 2021 větší města v metropolitní oblasti, sídelní aglomerace a nositelé ITI pouze omezené možnosti připomínkovat přípravu národního plánu obnovy z pozice priorit rozvoje měst a metropolí. Podobná situace se týká metropolitní oblasti Gdaňsk-Gdyně-Sopoty, kde je v rámci národního plánu obnovy řada záměrů, ale podíl metropole na jeho tvorbě je zatím omezený.

Ani v případě Portugalska zatím není jasné, jakou roli bude hrát Lisabonská metropolitní oblast při rozvoji a provádění národního plánu obnovy.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Box 7_ Národní sdružení a orgány samospráv na nižší než národní úrovni

V Itálii je významným a ukázkovým subjektem Národní sdružení italských obcí (ANCI), které více než sto let hájí zájmy obcí a účastní se všech celostátních diskusí, které se týkají místních orgánů. Sdružení ANCI dále zastupuje místní samosprávy, včetně metropolitních měst, která jsou zapojena do odborné skupiny v rámci všech konzultací týkajících se ESIF.

Sdružení ANCI zastupuje obecní samosprávy při programování Nástroje pro oživení a odolnost. Podrobněji řečeno, primátor metropolitního města Florencie aktivoval pracovní skupinu koordinovanou vedením města Florencie, která sbírá návrhy aktérů z města Florencie. Tato pracovní skupina na základě probíhajících činností v rámci politiky soudržnosti EU (např. NOP Metro a organizace městských úřadů) analyzovala soulad shromážděných projektů s ministerskými pokyny pro předkládání projektů a následně předložila ANCI podrobný návrh spolu s podněty všech metropolitních měst. Metropolitní město Turín také navrhlo 20 projektů týkajících se zelené transformace, digitalizace veřejné správy, soudržnosti, udržitelnosti, inkluze a mobility. Návrhy byly předány také krajské vládě, která se snažila integrovat podněty vypracované místními institucemi do širších regionálních projektů.

---

6 Závěry a doporučení

Vzhledem k tomu, že evropské metropolitní oblasti nabízejí ekonomické, sociální a environmentální příležitosti, které jsou mimořádně významné na regionální, národní a evropské úrovni, má větší zapojení metropolitních orgánů/institucí, podnikatelských subjektů a občanské společnosti do rozvoje a řízení politiky soudržnosti EU zásadní význam. Pro řešení různých problémů metropolitních oblastí je nezbytný přístup založený na víceúrovňové správě, která by mohla hrát klíčovou roli jako hlavní propojovací článek mezi národní a regionální úrovní či místními samosprávami, a tím přispět k dosažení maximální přidané hodnoty politiky soudržnosti EU v praxi.

Na jedné straně by institucionalizované metropolitní orgány měly být přímo a ve větší míře zapojeny do definování priorit politiky soudržnosti EU, jakožto i do procesu řízení vybraných tematických priorit. Na druhou stranu by i metropolitní oblasti, které ještě nejsou plně uznány v rámci příslušné správní hierarchie, mohly mít významnou úlohu díky implementaci specifických metropolitních ITI, jejichž prostřednictvím by si mohly nadále upevnit a posílit svůj institucionální status.

Celkově lze říci, že posílení role metropolitních oblastí v politice soudržnosti EU je velmi náročný úkol, který vyžaduje rozmanitou a jasnou změnu chování aktérů, kteří se metropolitními oblastmi zabývají. Z tohoto důvodu je navržen široký soubor doporučení, jenž je určen třem specifickým cílovým skupinám.

6.1 Doporučení pro metropolitní úroveň

(Upřednostnit) **Identifikujte tematické priority a opatření, u nichž má metropolitní úroveň větší dopad.** Využijte dostupné nástroje a procesy k motivaci, uplatnění své role a prostřednictvím konkrétních návrhů oslovte regionální, národní a evropské orgány.

(Spojit síly) **Aktivně spolupracujte s ostatními metropolitními oblastmi na národní a evropské úrovni s cílem vyměnit si poznatky a osvědčené postupy,** aby bylo možné lépe identifikovat "metropolitní identitu". **Společně organizujte a prosazujte aktivity** směřující k dalšímu uznání metropolitního rozměru v politice soudržnosti EU, v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a v případě potřeby také v národní správě a politice.

(Spolupracovat) **Vytvořte proaktivní spolupráci se všemi obcemi v metropolitní oblasti, ekonomickými a sociálními subjekty, vládou a regionální samosprávou.** Spolupráce zajistí společné definování projektů s metropolitním rozměrem, který bude mít větší dopad.

(Využít) **Identifikujte osvědčené postupy v oblasti zapojení metropolitních oblastí v ukončeném programovém období politiky soudržnosti EU a zhodnoťte je,** usilujte o jejich upevnění a využijte je jako nástroj k uplatnění dalšího partnerství.

(Posílit) **Investujte do upevnění institucionální struktury prostřednictvím rozšíření a zvýšení odborné kvalifikace lidských zdrojů, reorganizace procesů a postupů** k usnadnění vyhledávání a řízení finančních prostředků EU, dalšímu zlepšení fungování metropolitní správy a posílení důvodů pro přenesení politiky soudržnosti EU a dalších pravomocí.

6.2 Doporučení pro národní a regionální instituce

(Uznat) **Uznejte klíčovou roli, kterou může metropolitní úroveň hrát** při řešení socioekonomických, environmentálních a územněsprávních výzev.

(Zapojit) **Zapojte metropolitní instituce do přípravy národních a regionálních operačních programů politiky soudržnosti EU,** rovněž do Nástroje pro oživení a odolnost a Zelené dohody pro Evropu, čímž se obohatí o metropolitní prvek.

(Přenést pravomoce) **Přenesení části řízení politiky soudržnosti EU (a dalších finančních nástrojů EU) na metropolitní instituce** v souvislosti s prioritami, jejichž řízení má na metropolitní úrovni velký dopad.

(Upevnit víceúrovňové řízení) **Využijte politiku soudržnosti EU jako způsob, jak strukturovat rámec víceúrovňové správy,** který zajistí účinnou koordinaci plánování a politiky na evropské, národní, regionální, metropolitní a místní úrovni. Tímto způsobem bude vytvořen impuls k zavedení **institucionalizace metropolitních oblastí jako klíčového územního rozměru pro národní a regionální politiku** (a v případě potřeby pro její právní zakotvení).

6.3 Doporučení pro aktéry na úrovni EU

(Definovat) **Vymezte hranice specifické politiky metropolitního rozvoje EU souběžně s politikou** zaměřenou na udržitelný rozvoj měst, avšak nezávisle na ní (např. prostřednictvím oficiálního sdělení EK, vazeb na implementaci Územní agendy 2030 a sdělení EK o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti).

(Uznat) **Oficiálně uznejte roli, kterou metropolitní oblasti hrají v socioekonomickém, environmentálním a územním rozvoji EU,** a explicitně je považujte za klíčovou úroveň, na níž lze urychlit činnost měst, příměstských a venkovských oblastí ve vztahu k vybrané problematice s metropolitní dimenzí.

(Rozšířit znalosti) **Rozšířte své poznatky a znalosti díky participaci v sítích EU zaměřených na metropolitní oblasti** (evropské metropolitní orgány, Eurocities, Metrex) **při definování priorit a nařízení politiky soudržnosti EU** (dále v rámci Nástroje pro oživení a odolnost či Zelené dohody pro Evropu).

(Monitorovat a odměňovat) **Důkladněji sledujte uplatňování Evropského kodexu chování pro partnerství** v členských státech při tvorbě programů a řízení programů politiky soudržnosti EU. **Navrhujte systém odměn, který bude motivovat k vytváření meziinstitucionálních řídicích orgánů zahrnujících metropolitní oblasti** do politiky soudržnosti, Nástroje pro oživení a odolnost, Zelené dohody pro Evropu, využívání ITI a dalších typů dohod.

(Sledovat) **Vytvořte Evropskou skupinu pro sledování metropolitní politiky** s podporou evropských organizací zaměřených na metropole (evropské metropolitní orgány, Eurocities, Metrex) a v propojení s plánovanou Evropskou skupinou pro sledování venkova. To zajistí rozvoj a sdílení poznatků založených na evidenci o metropolitních institucích a správě, jakož i dat pro všechny metropolitní funkční a institucionální oblasti EU.

Co-financed by the European Regional Development Fund

Inspire Policy Making with Territorial Evidence

espon.eu

ESPON EGTC
4rue Erasme, L-1468 Luxembourg
Lucemburské velkovévodství
Telefon: +352 20 600 280
Email: info@espon.eu
www.espon.eu

ESPON EGTC je jediným příjemcem programu spolupráce ESPON 2020. Jednotnou operaci v rámci programu provádí ESPON EGTC a je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj, členskými státy EU a Spojeným královstvím a partnerskými státy, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

Tato zpráva nemusí nutně odrážet názor členů Monitorovacího výboru ESPON 2020.

ISBN: 978-2-919795-65-9 (anglická verze)
ISBN: 978-80-7663-045-1 (česká verze)

© ESPON 2021

Autoři
Giancarlo Cotella, Maurizio Pioletti, Elisabetta Vitale
Brovarone, Politecnico di Torino (Itálie),
Christophe Demazière, DEMAZIERE (Francie),
Jacek Zaucha, Institute for Development (Polsko)

Překlad: Lucie Karmazínová
Redakce české verze: Elena Fedrová a Milada Hroňková

Anglická verze:
ESPON EGTC, 2021

České vydání:
Ústav územního rozvoje, srpen 2023